

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 287 คน จาก 6 โรงเรียน ในตำบล วัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยปัจจัยนำที่ศึกษาได้แก่ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคฟันผุ ปัจจัยเอื้อที่ศึกษาได้แก่ การเข้าถึงแหล่งให้บริการทางด้านทันตกรรม การเข้าถึงแหล่งขายขนม การเข้าถึงแหล่งขายอุปกรณ์ทำความสะอาดฟัน และปัจจัยเสริมที่ศึกษาได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนโดยใช้สถิติ Multiple Regression Analysis แบบมีขั้นตอน (Stepwise Method) ระยะเวลาที่ศึกษาระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 31 ธันวาคม 2550

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ศึกษาร้อยละ 50.2 เป็นเพศหญิง มีค่ามัธยฐานของอายุ 12 ปี ค่ามัธยฐานของเงินที่นักเรียนได้มาโรงเรียนวันละ 20 บาท โดยใช้เป็นค่าขนมวันละ 10 บาท นักเรียนที่มีฟันแท้ร้อยละ 49.5 นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ถูกต้องด้านการแปรงฟัน โดยส่วนใหญ่ นักเรียนได้รับความรู้ี้จาก พ่อ แม่ ครู และทันตบุคลากร ด้านทัศนคติเกี่ยวกับโรคฟันผุที่ควรปรับปรุง พบว่านักเรียนมีทัศนคติว่า ควรไปหาหมอฟันเมื่อมีอาการปวดฟันเท่านั้น (31.0%) ขนมเป็นอาหารที่อร่อยกินแล้วเพลิดเพลิน (21.6%) และเมื่อเป็นโรคฟันผุจะต้องรักษาโดยการถอนฟันอย่างเดียว (19.2%) นักเรียนร้อยละ 53.7 เคยไปใช้บริการทันตกรรม โดยมีนักเรียนเพียงร้อยละ 17.4 เท่านั้นที่ไปเคลือบฟลูออไรด์ โดยนักเรียนส่วนใหญ่ (74.2%) จะซื้อขนมที่ร้านค้าในโรงเรียนเป็นประจำ บุคคลในครอบครัวและครูมีบทบาทสำคัญในการจัดหาแปรงสีฟันให้นักเรียน กระตุ้นเตือนให้นักเรียนแปรงฟันและเตือนไม่ให้กินขนมมาก ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีบทบาทในการตรวจฟันให้นักเรียน ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคฟันผุพบว่า นักเรียนร้อยละ 46.3 ที่แปรงฟันถูกวิธี มีนักเรียนร้อยละ 54.0 ที่แปรงฟันก่อนนอนเป็นประจำ มีนักเรียนที่รับประทานขนมถุง (75.6%) ลูกอม (61.3%) น้ำหวาน (58.5%) และขนมปังกรอบ (43.2%) ทุกวัน จากการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียน พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับโรคฟันผุ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลทางบวกและการเข้าถึงแหล่งขายขนมมีผลทางลบ ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) โดยปัจจัยเหล่านี้อธิบายความผันแปรพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนได้ร้อยละ 14.60 ($R^2 = 0.1460$)

The objective of this analytical study was to investigate predisposing factors, enabling factors and reinforcing factors affecting preventive behaviors towards dental caries of schoolchildren. The subjects of this study included 287 schoolchildren grade 5 and 6 from 6 schools located in Watthananakhon sub-district, Watthananakhon district, Sa Kaeo province. The investigated factors included the predisposing ones, namely knowledge and attitude towards dental caries; the enabling factors, namely accessibility to dental health service, snack-food sources and dental hygiene accessories sources; and the reinforcing factors, namely social supports and awareness of dental care information, respectively. The data were collected through structured questionnaires and analyzed for factors affecting preventive behaviors towards dental caries, using multiple regression analysis by stepwise method. The study was conducted from May 1, 2007 to December 31, 2007.

The result showed that 50.2 percent of the subjects were female students with median age 12 years. The median daily allowance for the students was 20 baht, 10 of which was paid for snacks. The prevalence of dental caries in permanent dentition of the students was 49.5 percent. Most of the students had correct knowledge related to tooth brushing. The students received the information in tooth brushing from their parents, teachers and public health dental officers. Regarding attitude towards dental caries, the subjects perceived that the time to see a dentist was only when their teeth was decayed (31.0%), that snacks was enjoyable food (21.6%), and that only way to treat decayed teeth was to have them pulled (19.2%). Although there were 53.7 percent of the students had access to dental services, only 17.4 percent of them had their teeth examined for fluoride coated. Majority of the students (74.2%) regularly bought snacks form the shop located in schools. Family members and teachers played a vital role in providing the subjects tooth brushes, reminding the subjects to brush their teeth and warning not to over consume snacks, while public health officers exerted their role in tooth examination. In preventive behaviors toward dental caries, it was found that 46.3 percent of the students brushed their teeth correctly; nevertheless only 54.0 percent of them regularly did before going to bed. The students consumed snacks daily (75.6%), candy (61.3%), soft drink (58.5%) and biscuit (43.2%). Multiple regression analyses revealed that attitude towards dental caries and social support had positive effect to the preventive behaviors of dental caries, while snack accessibility had negative effect to the behaviors, with significance at $p\text{-value} < 0.05$. These factors could explain variability of the preventive behavior of dental caries at 14.60 percent ($R^2 = 0.1460$)